

Ю. Л. Юринець,
доктор юридичних наук, професор

Л. М. Белкін,
кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, адвокат

М. Л. Белкін,
кандидат юридичних наук, адвокат

ПРОБЛЕМИ ЛЕГІТИМІЗАЦІЇ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ЯК ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: iurynetsjulia@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0281-3251>

Мета: дослідити наукові та практичні підходи до регулювання обігу інформації в мережі Інтернет в контексті забезпечення інформаційної безпеки держави. **Методологія дослідження** спирається на методи документального аналізу і синтезу, порівняльного аналізу, об'єктивної істини, що дало змогу системно простежити підходи до реєстрації Інтернет-ЗМІ. **Результати:** констатовано, що європейська правова традиція не вважає регулювання обігу інформації в мережі Інтернет апріорі заходом, що порушує свободу слова. За умов належного правового регулювання (у відповідності із вимогами Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) таке регулювання, навпаки, підсилює гарантії діяльності журналістів і розширює коло інформації, до якої можна застосовувати презумпцію достовірності, – при одночасному підвищенні відповідальності таких Інтернет-поширювачів за поширення неналежної інформації. **Обговорення:** оскільки з приводу регулювання обігу інформації в мережі Інтернет відсутній суспільний консенсус, пропонується зробити наголос на добровільній реєстрації Інтернет-ЗМІ у вигляді інформаційних агентств, що і практикується зараз. Однак зареєстровані Інтернет-ресурси повинні отримати преференції у вигляді законодавчих гарантій довіри до поширюваної ними інформації. Обґрунтовується необхідність того, що ст. 35 Закону України «Про інформаційні агентства», ст. 42 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» необхідно доповнити застереженням, що презумпція достовірності інформації поширюється виключно на ту інформацію, яка отримана із зареєстрованих Інтернет-ЗМІ. Це підвищить інтерес до такої добровільної реєстрації. Рекомендується також зареєстрованим Інтернет-ЗМІ розміщати відомості про свою офіційну реєстрацію як інформаційного агентства на власному сайті, що підвищить рівень довіри до поширюваної ними інформації.

Ключові слова: Інтернет; засоби масової інформації; інформаційна безпека; реєстрація засобів масової інформації; реєстрація Інтернет-ЗМІ; відповідальність у сфері обігу інформації.

Постановка проблеми та її актуальність. Запровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій є основою соціально-економічного і науково-технічного прогресу – інформатизації суспільства [1]. Натомість, розвиток інформаційного суспільства не тільки

відкриває великі можливості, але водночас породжує серйозні проблеми, зокрема: унормування діяльності з поширення інформації в мережі Інтернет; формування правових умов для забезпечення об'єктивності та достовірності інформації; вдосконалення

правових вимог щодо дотримання журналістами, які працюють в мережі Інтернет, професійних етичних стандартів тощо [2, с. 62; 3].

Разом із тим, інтерес до даної тематики стає особливо гострим з огляду на великі можливості інформаційних мереж впливати на базові інститути держави і суспільства, зокрема, інформаційну безпеку [2, 4 та ін.]. Так, в Доктрині інформаційної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017, одним з пріоритетів державної політики в інформаційній сфері щодо забезпечення інформаційної безпеки визначено законодавче врегулювання механізму виявлення, фіксації, блокування та видалення з інформаційного простору держави, зокрема з українського сегмента мережі Інтернет, інформації, яка загрожує життю, здоров'ю громадян України, пропагує війну, національну та релігійну ворожнечу, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення територіальної цілісності України, загрожує державному суверенітету, пропагує комуністичний та/або націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими та їхню символіку.

Зрозуміло, що у демократичній правовій державі, де визнаний пріоритет прав та свобод людини і громадянина, будь-які обмеження наражаються на заперечення. Наприклад, як зазначено в огляді [5], більшість Інтернет-ЗМІ та їх професійних об'єднань виступають категорично проти обов'язкової реєстрації Інтернет-ЗМІ через застереження щодо потенційних загроз свободі слова. Однак не слід забувати, що права та свободи одних закінчуються там, де вони починають шкодити правам та свободам інших. Так, у Французькій Декларації прав людини і громадянина від 26.08.1798 р. вказується як на невідчужувані і священні права людини на свободу поглядів, думки, слова і преси, які, разом з тим, захищаються «загрозою відповідальності за зловживання цією свободою». Відомий американський вчений і Нобелівський лауреат М. Фрідман в роботі [6, с. 758] цитує суддю Верховного Суду США: «Моя свобода

розмахувати кулаками мусить бути обмежена близькістю Вашого підборіддя». Зокрема, у статті [4, с. 116] повідомляється, що в межах Європейського Союзу (ЄС) було створено європейське агентство по мережевій і інформаційній безпеці (ENISA), на території ЄС діє Конвенція Ради Європи «Про кіберзлочинність» (2001), Директива «Про приватність і телекомунікації» (2002), Директива щодо мережевої та інформаційної безпеки (2016).

Отже, рано чи пізно проблему нормативного врегулювання поширення інформації в мережі Інтернет прийдеться вирішувати. Наприклад, в абзаці четвертому п. 12 постанови Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 р. № 1 «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» зазначено, що у разі якщо недостовірною інформацією, що порочить гідність, честь чи ділову репутацію, розміщена в мережі Інтернет на інформаційному ресурсі, зареєстрованому в установленому законом порядку як засіб масової інформації, то при розгляді відповідних позовів судам слід керуватися нормами, що регулюють діяльність засобів масової інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській науковій літературі проблемі правового забезпечення обігу інформації посвячені роботи низки знаних науковців, серед яких І.М. Сопілко [2, 7-9], Р.А. Калюжний [10-13], В.А. Ліпкан (велика бібліографія наведена у статті [7]), А.І. Марущак [14, 15], В.Ю. Богданович [16-18] та ін. Натомість трансформація інформаційної конфігурації світу ставить перед дослідниками нові завдання і потребують розроблення нових підходів до питань розвитку інформаційного суспільства, визначення ролі держави в цьому процесі, з'ясування меж впливу права на суспільні відносини [7, с. 36].

Наприклад, у статті [1] автори вказують, що «2014-2015 рр. стали надзвичайно важкими для забезпечення інформаційної безпеки України. Українська держава зіткнулася з використанням проти неї роками вибудованої у Російській

Федерації (РФ) пропагандистської системи. Дії противника спрямовані на ініціювання розбрату в українському суспільстві та знищення української політичної нації, прославлення сепаратизму, штучне посилення реальних і вигаданих внутрішніх протиріч, створення атмосфери громадянської недовіри до дій і намірів влади, провокування актів громадянської непокори, формування у громадян України та міжнародної спільноти викривленого бачення подій в Українській державі, спроби перекручення української історії та маніпулювання історичними фактами».

У статті [19] автор погоджується, що одним з механізмів розв'язання цього питання є обмеження доступу до інформації або її викривлення, спотворення у процесі «інформаційної війни», яка стала «моторошною» реальністю в сучасних геополітичних стосунках «Україна – Росія». Але тут же цей автор вказує, що такі обмеження можуть «виявитися неприпустимими у цивілізованих демократичних суспільствах, які прагнуть до демократичних цінностей».

Разом із тим, Україна, як і кожна держава, повинна рахуватися, що значна частина зовнішніх інформаційних загроз фактично є різновидом воєнних загроз, тому інформаційна безпека є складовою частиною національної безпеки країни [18]. Як зазначається у статті [20, с. 114], політико-правове регулювання інформаційних відносин в Україні перебуває у стадії формування, відповідно *правовий вакуум позначається і на процесі реформування військової сфери...* Саме тому надзвичайної актуальності набувають проблеми регулювання інформаційної сфери, створення відповідних умов для випереджаючого розвитку вітчизняного інформаційного виробництва. Провідним інструментом реалізації національних інтересів у галузі суспільно-політичних відносин, як інформаційна сфера, повинно стати право.

Отже, в сучасних умовах проблема нормативного врегулювання поширення інформації в мережі Інтернет стає особливо нагальною.

Виклад основного матеріалу. У статті 34 Конституції України записано: «Кожному

гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя».

В цілому такий підхід повністю відповідає Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі – ЄКПЛ). Зокрема, стаття 10 ЄКПЛ «Свобода вираження поглядів» формулює «європейський стандарт» гарантій свободи самовираження та їх обмежень:

1) кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів;

Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

2) здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для охорони порядку або запобігання злочинам, для охорони здоров'я або моралі, для захисту репутації або прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду і є необхідними в демократичному суспільстві.

Ці формулювання віддзеркалюють дуалізм прав та обов'язків у сфері свободи самовираження, відповідно до якого (дуалізму) вказані права гарантуються, але *можуть підлягати певним обмеженням*.

Згідно ч. 1 ст. 2 Закону України (далі – ЗУ) «Про інформацію», основними принципами інформаційних відносин в Україні, зокрема, визначені: достовірність і повнота інформації; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя. Згідно ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про інформацію», одним із основних напрямів державної інформаційної політики визначене забезпечення інформаційної безпеки України.

Згідно п. 13 Основних засад розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки, затверджених однойменним законом від 09.01.2007 р. № 537-V, інформаційна безпека – стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається нанесення шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване розповсюдження, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації.

У згаданій вище Доктрині інформаційної безпеки України від 25.02.2017 р. інформаційна безпека також пов'язується із блокуванням та видаленням з інформаційного простору держави, зокрема з українського сегмента мережі Інтернет, інформації, яка загрожує життю, здоров'ю громадян України.

Отже, інформаційна безпека в демократичній державі розглядається у єдності інтересів захисту безпеки людини і держави, отже, відповідні обмеження для одних безпосередньо підсилюють безпеку інших.

Загальне правило щодо поведінки з інформацією викладено у ч. 2 ст. 302 Цивільного кодексу України: *«Фізична особа, яка поширює інформацію, зобов'язана переконатися в її достовірності. Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел (інформація органів державної влади, органів місцевого самоврядування, звіти, стенограми тощо), не зобов'язана перевіряти її достовірність та не несе відповідальності в разі її спростування.*

Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел, зобов'язана робити посилання на таке джерело».

Отже, інформація, що виходить через офіційні джерела від органів влади, зокрема, офіційні сторінки таких органів у мережі Інтернет, вважається достовірною, і фізична особа не має відповідати за наслідки поширення такої інформації. В усіх інших випадках саме на фізичну особу, що поширює інформацію, покладається відповідальність за її розповсюдження. Це стосується навіть тих випадків, коли фізична особа поширює вже створену кимось іншим інформацію, зокрема засобами мережі Інтернет [21].

Разом із тим, згідно ст. 42 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», редакція, журналіст засобу масової інформації (далі – ЗМІ) не несуть відповідальності за публікацію відомостей, які не відповідають дійсності, принижують честь і гідність громадян і організацій, порушують права і законні інтереси громадян або являють собою зловживання свободою діяльності друкованих засобів масової інформації і правами журналіста, якщо: 1) ці відомості *одержано від інформаційних агентств* або від засновника (співзасновників); 2) вони містяться у відповіді на запит на інформацію, поданий відповідно до ЗУ «Про доступ до публічної інформації», або у відповіді на звернення, подане відповідно до ЗУ «Про звернення громадян»; 3) вони є дослівним відтворенням *публічних виступів* або повідомлень суб'єктів владних повноважень, фізичних та юридичних осіб; 4) вони є дослівним відтворенням матеріалів, *опублікованих іншим друкованим засобом масової інформації* з посиланням на нього; 5) в них розголошується таємниця, яка спеціально охороняється законом, проте ці відомості не було отримано журналістом незаконним шляхом; 6) законом передбачено звільнення або непрятегнення до відповідальності за такі дії.

Згідно ст. 35 ЗУ «Про інформаційні агентства», інформаційне агентство, суб'єкти діяльності інформаційних агентств не несуть відповідальності за розповсюдження інформації, яка не відповідає дійсності, принижую

честь і гідність громадян та організацій, порушує їх права і законні інтереси або являє собою зловживання свободою діяльності інформаційних агентств і правами журналіста, якщо ця інформація: 1) одержана від інших інформаційних агентств або засобів масової інформації і є дослівним відтворенням матеріалів, опублікованих цими агентствами чи засобами масової інформації, навіть якщо вони були спростовані відповідно до статті 33 цього Закону; 2), 3) – як у відповідних підпунктах ст. 42 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»; 4) є результатом внесення змін, скорочень чи редагування продукції інформаційних агентств, здійснених без їх відома розповсюджувачем чи споживачем інформації; 5) законом передбачено звільнення або непритягнення до відповідальності за такі дії.

Таким чином, ці норми передбачають розширений перелік підстав для звільнення від відповідальності за оприлюднення неперевіреної інформації: як по джерелам інформації, так і по колу поширювачів, – не тільки отриманої від офіційних осіб суб'єктів владних повноважень, але і отриманої від інших ЗМІ, та не тільки поширювачами – фізичними особами, але й безпосередньо ЗМІ. Назвемо ці норми презумпцією достовірності інформації. В умовах поширення практики, коли багато ЗМІ, у тому числі друкованих, розповсюджують (передруковують) матеріали з Інтернет-ресурсів, у таких ЗМІ, у випадку претензій до достовірності таких матеріалів, виникає спокуса посилатися саме на ст. 35 ЗУ «Про інформаційні агентства», ст. 42 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», прирівнюючи матеріали, передруковані з Інтернет-ресурсу, до такої, що отримана від ЗМІ та/або інформаційних агентств.

Так, у рішенні від 05.05.2011 р. Європейського Суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у справі «Редакція газети «Правое дело» та Штекель проти України»¹ розглянута ситуація, коли ця газета (головний редактор – Штекель Л.І.) передрукувала з Інтернету

інформаційні матеріали, які згодом виявилися недостовірними. За це газета була притягнута до відповідальності. У зверненні до ЄСПЛ заявники посилалися на наведену вище згідно ст. 42 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» презумпцією достовірності інформації.

Розглянувши цю ситуацію, ЄСПЛ (по тексту рішення – Суд) прийшов до наступних висновків (виділено авторами):

«60. Суд зауважує, що зазначена публікація була дослівним відтворенням матеріалу, завантаженого із загальнодоступної Інтернет-газети. Вона містила посилання на джерело матеріалу та коментарі редакції, в яких вона формально дистанціювалася від змісту матеріалу.

61. Українське законодавство, зокрема, Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» надає журналістам імунітет від цивільної відповідальності за дослівне відтворення матеріалу, опублікованого у пресі. Суд звертає увагу на те, що це положення у загальному плані відповідає його підходу до свободи журналістів поширювати висловлювання, зроблені іншими (наприклад, рішення від 23.09.1994 р. у справі «Йерзільд проти Данії»).

62. Проте відповідно до позиції національних судів такий імунітет журналістів не поширюється на відтворення матеріалу з Інтернет-джерел, які не зареєстровані згідно із Законом України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні». У зв'язку з цим Суд зауважує, що на той час не існувало національних нормативних актів стосовно державної реєстрації Інтернет-видань...

64. Однак, беручи до уваги роль, яку відіграє Інтернет у контексті професійної діяльності засобів масової інформації, та його важливість для загального здійснення права на свободу вираження поглядів (див. рішення від 10.03.2009 р. у справі «Таймз Ньоспейперз» проти Сполученого Королівства (№ 1 та № 2)), Суд вважає, що відсутність на національному рівні достатньої законодавчої бази, яка б дозволяла журналістам використовувати

¹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_807

отриману з Інтернету інформацію без остраху наразитися на санкції, серйозно перешкоджає пресі відігравати свою роль «сторожового пса суспільства». На думку Суду, повне виключення такої інформації зі сфери застосування законодавчих гарантій журналістських свобод може саме по собі спричинити неправомірне втручання у свободу преси, гарантовану статтею 10 Конвенції».

Таким чином, на думку ЄСПЛ, правове регулювання Інтернет-ресурсів як ЗМІ повинно бути, і це не тільки не обмежує свободи поширення інформації, а навпаки, підвищує рівень гарантій для користувачів цією інформацією. Одночасно підвищується і рівень відповідальності таких електронних ЗМІ за порушення законодавства у сфері ЗМІ. Разом із цим, це питання в Україні не вирішене і досі [5], а відсутність такого регулювання дозволяє Інтернет-ресурсам, навіть тим, які вважають себе респектабельними, повністю ігнорувати будь-які правила журналістської та видавничої етики [21].

За умови правової невирішеності питання реєстрації Інтернет-видань, «Центр демократії та верховенства права» вважає найбільш оптимальним для отримання додаткових гарантій журналістської діяльності для працівників таких видань реєстрацію Інтернет-видань у якості інформаційного агентства, що спрощує доступ до визнання працівників агентства журналістами [22].

Разом із тим, з точки зору інформаційної безпеки держави слід врахувати, що згідно ст. 3 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», зловживанням свободою діяльності друкованих засобів масової інформації визнане, зокрема, популяризація або пропаганда держави-агресора та її органів влади, представників органів влади держави-агресора та їхніх дій, що створюють позитивний образ держави-агресора, виправдовують чи визнають правомірною окупацію території України. У ЗУ «Про інформаційні агентства» такого обмеження немає, що є помилковим. Натомість у Інтернет-видань, навіть зареєстрованих як інформаційні

агентства, залишиться можливість здійснювати зазначені антидержавницькі дії.

Висновки. Викладене дослідження призводить до наступних підсумків.

1. Європейський Суд з прав людини не вважає прийняття національних нормативних актів стосовно державної реєстрації Інтернет-видань порушенням свободи слова. За умови належного правового регулювання (у відповідності із вимогами Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) така реєстрація, навпаки, підсилює гарантії діяльності журналістів і розширює коло інформації, до якої можна застосовувати презумпцію достовірності, – при одночасному підвищенні відповідальності таких Інтернет-поширювачів за поширення неналежної інформації.

2. Оскільки і на даний момент в Україні існує механізм, хоча і недосконалий, реєстрації Інтернет-поширювачів як Інтернет-ЗМІ у вигляді інформаційних агентств, то пропонується ст. 35 ЗУ «Про інформаційні агентства», ст. 42 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» доповнити застереженням, що презумпція достовірності інформації поширюється виключно на ту інформацію, яка отримана із зареєстрованих Інтернет-ЗМІ. Це підвищить інтерес до такої добровільної реєстрації.

3. Рекомендувати зареєстрованим Інтернет-ЗМІ розміщати відомості про свою офіційну реєстрацію як інформаційного агентства на власному сайті, що підвищить рівень довіри до поширюваної ними інформації.

4. Закон «Про інформаційні агентства» необхідно доповнити застереженням про те, що і по відношенню до інформаційних агентств вважається зловживанням свободою діяльності інформаційних агентств популяризація або пропаганда держави-агресора та її органів влади, представників органів влади держави-агресора та їхніх дій, що створюють позитивний образ держави-агресора, виправдовують чи визнають правомірною окупацію території України.

Література

1. Антонова С.Є., Мартинюк Г.Ф. Інформа-

- ційна безпека. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1528> (дата звернення: 11.05.2020).
2. Сопілко І.М. Становлення інформаційного суспільства та інформаційні загрози в мережі Інтернет. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2017. № 3. С. 61-69. DOI: 10.18372/2307-9061.44.12068
3. Проблеми інформаційного законодавства України в сфері створення, поширення та використання інформації та шляхи їх вирішення: аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 07.06.2013. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1189/> (дата звернення: 11.05.2020).
4. Гуцу С.Ф. Правове регулювання мережі Інтернет: міжнародний і вітчизняний досвід. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. Вип. 2 (38). С. 114-118.
5. Інтернет-ЗМІ в Україні: проблеми визначення нормативно-правового статусу та врегулювання діяльності. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1085/> (дата звернення: 11.05.2020).
6. Фрідман М. Роль уряду у вільному суспільстві. В кн.: *Лібералізм: Антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий*. Київ: Смолоскип. 2002. С. 753-762.
7. Сопілко І.М. Роль доктрини інформаційної безпеки України в реалізації державної інформаційної політики України. *Журнал східноєвропейського права*. 2014. № 2. С. 36-41.
8. Сопілко І.М. Інформаційні загрози та безпека сучасного українського суспільства. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 1. С. 75-80. DOI: 10.18372/2307-9061.34.8181
9. Сопілко І.М. Становлення мережевого суспільства та питання кібербезпеки. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2016. № 1. С. 79-86. DOI: 10.18372/2307-9061.38.10032
10. Калюжний Р., Андросюк І. Проблеми захисту прав людини в інформаційній сфері. *Правова інформатика*. 2004. № 3. С. 17-20.
11. Калюжний Р., Баєв О. Систематизація нормативно-правового забезпечення України в інформаційній сфері. *Правова інформатика*. 2009. № 3. С. 5-10.
12. Калюжний Р.А. Держава. Політика. Інформація *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2014. № 2. С. 159-160. DOI: 10.18372/2307-9061.31.8483
13. Калюжний Р.А. Теоретико-методологічні підходи до розуміння інформаційної безпеки людини. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2018. № 2. С. 197-198. DOI: 10.18372/2307-9061.47.12987
14. Марущак А.І., Панченко В.М. До визначення поняття «інформаційна безпека». *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2010. Вип. 5 (1). С. 125-130
15. Марущак А.І. Петров С.Г. Зміст поняття «державні електронні інформаційні ресурси». *Інформація і право*. 2018. № 4 (27). С. 15-21.
16. Богданович В.Ю., Дудар М.С. Узагальнена модель управління інформаційно-психологічною безпекою великих груп людей в умовах низького рівня соціально-політичної стабільності в країні. *Сучасний захист інформації*. 2014. № 4. С. 4-11.
17. Богданович В.Ю., Грищук Р.В., Левченко О.В. Система критеріїв та показників оцінювання ефективності функціонування системи забезпечення інформаційної безпеки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер.: Військові та технічні науки*. 2017. № 4. С. 21-37.
18. Богданович В.Ю., Ворович Б.О., Марко Є.І. Інформаційна безпека як основа воєнної безпеки держави та суспільства. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2018. № 3. С. 44-48. <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2018-3-64/44-48>
19. Загурська-Антонюк В.Ф. Політично-інформаційні безпекові механізми в українській державній системі у контексті геополітичних змін. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1567> (дата звернення: 11.04.2020).
20. Турченко Ю.В. Засоби масової комунікації як суб'єкт реалізації державної інформаційної політики України в сфері оборони:

політико-правове регулювання. *Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. Вип. 43. С. 113-119.

21. Сафаров А. Інтернет-ЗМІ і відповідальність за достовірність інформації. *Інститут масової інформації*. 11.01.2019. URL: <https://imi.org.ua/articles/internet-zmi-i-vidpovidal-nist-za-dostovirnist-informatsii-i64> (дата звернення: 11.05.2020).

22. Як зареєструвати онлайн-ЗМІ. *Центр демократії та верховенства права*. 25.01.2019. URL: <https://cedem.org.ua/consultations/yak-zareyestruvaty-onlajn-zmi/> (дата звернення: 11.05.2020).

References

1. Antonova S.E., Martinyuk G.F. Informatsiyna bezpeka. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvitok*. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1528> (date of application: 11.05.2020).

2. Sopilko I.M. Stanovlennya informatsiynogo suspilstva ta informatsiyni zagrozi v merezhi Internet. *Yuridichniy visnik. Povitryane i kosmichne pravo*. 2017. № 3. S. 61-69.

3. Problemi informatsiynogo zakonodavstva Ukrayini v sferi stvorennya, poshirennya ta vikoristannya informatsiyi ta shlyahi yih virishennya: analitichna zapiska. *Natsionalniy institut strategichnih doslidzhen*. 07.06.2013. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1189/> (date of application: 11.05.2020).

4. Gutsu S.F. Pravove reguluvannya merezhi Internet: mizhnarodniy i vitchiznyaniy dosvid. *Visnik NTUU «KPI». Politologiya. Sotsiologiya. Pravo*. 2018. Vip. 2 (38). S. 114-118.

5. Internet-ZMI v Ukrayini: problemi viznachennya normativno-pravovogo statusu ta vreguluvannya diyalnosti. *Natsionalniy institut strategichnih doslidzhen*. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1085/> (date of application: 11.05.2020).

6. Fridman M. Rol uryadu u vilnomu suspilstvi. V kn.: *Liberalizm: Antologiya / Uporyad. O. Protsenko, V. Lisoviy*. Kyiv: Smoloskip. 2002. S. 753-762.

7. Sopilko I.M. Rol doktrini informatsiynoyi bezpeki Ukrayini v realizatsiyi derzhavnoyi informatsiynoyi politiki Ukrayini. *Zhurnal*

shidnoevropeyskogo prava. 2014. № 2. S. 36-41.

8. Sopilko I.M. Informatsiyni zagrozi ta bezpeka suchasnogo ukrayinskogo suspilstva. *Yuridichniy visnik. Povitryane i kosmichne pravo*. 2015. № 1. S. 75-80.

9. Sopilko I.M. Stanovlennya merezhevogo suspilstva ta pitannya kiberbezpeki. *Yuridichniy visnik. Povitryane i kosmichne pravo*. 2016. № 1. S. 79-86.

10. Kalyuzhniy R., Androsyuk I. Problemi zahistu prav lyudini v informatsiyniy sferi. *Pravova informatika*. 2004. № 3. S. 17-20.

11. Kalyuzhniy R., Baev O. Sistemizatsiya normativno-pravovogo zabezpechennya Ukrayini v informatsiyniy sferi. *Pravova informatika*. 2009. № 3. S. 5-10.

12. Kalyuzhniy R.A. Derzhava. Politika. Informatsiya. *Yuridichniy visnik. Povitryane i kosmichne pravo*. 2014. № 2. S. 159-160.

13. Kalyuzhniy R.A. Teoretiko-metodologichni pidhodi do rozuminnya informatsiynoyi bezpeki lyudini. *Yuridichniy visnik. Povitryane i kosmichne pravo*. 2018. № 2. S. 197-198.

14. Maruschak A.I., Panchenko V.M. Do viznachennya ponyattya «Informatsiyna bezpeka». *Pravnicchiy visnik Universitetu «KROK»*. 2010. Vip. 5 (1). S. 125-130.

15. Maruschak A.I. Petrov S.G. Zmist ponyattya «derzhavni elektronni informatsiyni resursi». *Informatsiya i pravo*. 2018. № 4 (27). S. 15-21.

16. Bogdanovich V.Yu., Dudar M.S. Uzagalнена model upravlinnya informatsiyno-psihologichnoyu bezpekoyu velikih grup lyudey v umovah nizkogo rivnya sotsialno-politichnoyi stabilnosti v krayini. *Suchasniy zahist informatsiyi*. 2014. № 4. S. 4-11.

17. Bogdanovich V.Yu., Grischuk R.V., Levchenko O.V. Sistema kriteriyiv ta pokaznikiv otsinyuvannya efekтивности funktsionuvannya sistemi zabezpechennya informatsiynoyi bezpeki. *Zbirnik naukovih prats Natsionalnoyi akademiyi Derzhavnoyi prikordonnoyi sluzhbi Ukrayini. Ser.: Viyskovi ta tehnicni nauki*. 2017. № 4. S. 21-37.

18. Bogdanovich V.Yu., Vorovich B.O., Marko E.I. *Informatsiyna bezpeka yak osnova voennoyi bezpeki derzhavi ta suspilstva. Zbirnik naukovih prats tsentru voenno-strategichnih doslidzhen Natsionalnogo universitetu oboroni Ukrayini imeni Ivana Chernyakhovskogo*. 2018. № 3. S. 44-48.

19. Zagurska-Antonyuk V.F. Politichno-informatsiyni bezpekovi mehanizmi v ukrayinskiy

derzhavniy sistemi u konteksti geopolitichnih zmin. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvitok*. 2020. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1567> (date of application: 11.04.2020).

20. Turchenko Yu.V. Zasobi masovoyi komunikatsiyi yak sub'ekt realizatsiyi derzhavnoyi informatsiyanoi politiki Ukrayini v sferi oboroni: politiko-pravove reguluyuvannya. *Zbirnik naukovih prats Viyskovogo institutu Kiyivskogo natsionalnogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka*. 2013. Vip. 43. S. 113-119.

21. Safarov A. Internet-ZMI i vidpovidalnist za dostovirnist informatsiyi. *Institut masovoyi informatsiyi*. 11.01.2019. URL: <https://imi.org.ua/articles/internet-zmi-i-vidpovidal-nist-za-dostovirnist-informatsii-i64> (date of application: 11.05.2020).

22. Yak zareestruvati onlayn-ZMI. *Tsentr demokratiyi ta verhovenstva prava*. 25.01.2019. URL: <https://cedem.org.ua/consultations/yak-zareyestruvaty-onlajn-zmi/> (date of application: 11.05.2020).

Ju. Iurynets, L. Belkin, M. Belkin

**PROBLEMS OF LEGITIMIZATION OF INTERNET RESOURCES
AS A MEDIA IN THE CONTEXT OF INFORMATION SECURITY
OF THE STATE**

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: iurynetsjulia@ukr.net

Objective: to explore scientific and practical approaches to regulating the circulation of information on the Internet in the context of information security of the state. **Research methods** is based on the methods of documentary analysis and synthesis, comparative analysis, objective truth, which allowed to systematically trace the approaches to the registration of Internet media. **Results:** it is stated that the European legal tradition does not consider the regulation of the circulation of information on the Internet a priori as a measure that violates freedom of speech. Provided that it is properly regulated (in accordance with the requirements of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms), such regulation, on the contrary, strengthens journalists' guarantees and expands the range of information to which the presumption of authenticity can be applied. dissemination of inappropriate information. **Discussion:** as there is no public consensus on the regulation of information circulation on the Internet, it is proposed to emphasize the voluntary registration of Internet media in the form of news agencies, which is currently practiced. However, registered Internet resources should receive preferences in the form of legal guarantees of trust in the information disseminated by them. Article 35 of the Law of Ukraine «On Information Agencies» and Article 42 of the Law of Ukraine «On Printed Mass Media (Press) in Ukraine» should be supplemented with reservations that the presumption of accuracy of information applies only to information obtained from registered Internet media. This will increase interest in such voluntary registration. It is also recommended that registered online media outlets post information about their official registration as a news agency on their own website, which will increase the level of trust in the information they disseminate.

Keywords: Internet; media; informational security; registration of mass media; online media registration; responsibility in the field of information circulation.